

Tato práce se snaží postihnout, jakým způsobem Jan Mukařovský ve svých úvahách o literatuře reflektoval čtenářské aspekty, a to jednak z hlediska čtenáře, jakožto jednoho z účastníků literární komunikace, a jednak z hlediska (případných) vlastních čtenářských zážitků Jana Mukařovského. První kapitola podává přehled hlavních tezí Ingardenova fenomenologického pojetí literárního díla, zejména v souvislosti s pojmem „konkretizace“, z něž v kontextu českého strukturalismu vycházel Felix Vodička, a také hlavních tezí Kostnické školy recepční estetiky, která představovala první literárněvědnou metodologii, jež si vytyčila čtenáře jako své ústřední téma, a jejíž zástupci vycházeli také z myšlenek Felixe Vodičky a Jana Mukařovského. Druhá až čtvrtá kapitola sledují vývoj Mukařovského myšlení ve třech fázích mezi lety 1923 – 1948. Každá kapitola má část přehledovou, která sleduje dané období z hlediska klíčových myšlenek a prací, objevujících se v tom kterém období, a část analytickou, která se podrobně zaměřuje na (vybrané) pasáže z Mukařovského studií, zachycující výskyt čtenářských aspektů (mimo jiné na základě lexika, které Mukařovský ve své argumentaci používá). Podrobné sledování jednotlivých fází ukazuje, že aspekt čtenáře nebyl zcela vyloučen ani v rané fázi strukturalismu a že v průběhu 30. a 40. let byl zkoumán v úzké souvislosti s hodnotovými a hodnotícími aspekty uměleckého díla: hodnoty vznikají prostřednictvím recipientova zaujetí aktivního postoje ke skutečnosti a estetická funkce je modem, který tento postoj může různorodě modifikovat a ozvlášťňovat. Ve své vrcholné studii „Záměrnost a nezáměrnost v umění“ (1943) Mukařovský – prostřednictvím nezáměrnosti – dává čtenáři ještě větší prostor pro jeho realizaci, uvádějíc do své koncepce aspekt hry, umožňující vždy zažívat umělecké dílo v jeho jedinečnosti a jakoby poprvé.